

DESPRE EUROREGIUNILE DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ ALE ROMÂNIEI

Conf. univ. dr. Vasile BOGDAN

Universitatea DANUBIUS, Galați

Drd. Viorel-Cătălin MIHALCEA

Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București

Populații de etnii diferite sunt obligate să trăiască în state diferite, separate prin granițe care mutilează sentimentul național și perspectiva populațiilor. În perioada relativ recentă, Uniunea Europeană a procedat la depășirea consecințelor trecutului, creând punți între statele vecine cu populații care trăiesc de ambele părți ale graniței. Abordarea servește nevoia de echilibru, pace și relaxare în zonele care au fost dificile în conflict în trecut. Inițiativa a venit din Occident, fiind o prioritate datorită preocupărilor germane, spațiul fiind greu încercat în ultimele conflagrații mondiale. În cadrul colaborărilor transfrontaliere stabilite, cel mai important este sprijinul economico-financiar pentru creșterea nivelului de viață și așteptări în comunitățile sărace. În acest context, în ceea ce privește colaborarea transfrontalieră în zona care se învecinează cu teritoriul național, România se prezintă ca extrem de constructivă, făcând parte din cele 12 euroregiuni, care se găsesc în mod diferit la toate granițele țării.

Cuvinte-cheie: cooperare teritorială, macroregiuni, standard de viață, dezvoltare regională, piloni de stabilitate.

INTRODUCERE

Este în logica istoriei că, dintotdeauna, mai-marii vremurilor duc acțiuni destabilizatoare, producând stoparea dezvoltării unitare a neamurilor pe arie de afirmare și locuire. În mod evident, este și cazul neamului românesc, puternic zguduit în dănuirea colectivă pe spațiul de constituire și trăire, fiindu-i ciuntite teritorii masive. Astfel, urmașii românilor au fost obligați să-și ducă existența pe zone dispuse în compunerea diferitelor state vecine României sau chiar îndepăratate.

În astfel de condiții, discontinuitatea produsă în dănuirea neamului românesc, spațială și politică, în același trup, trebuie să constituie imboldul strategic în desfășurarea eforturilor pentru surmontarea frontierelor vremelnice ce despart spațiile izolate, de maximă importanță fiind dorința de colaborare și sprijin a focarelor etnice din afara țării. După cum se cunoaște, rapturi teritoriale din trupul țării au fost materializate din anul 1940 dinspre toate cele patru puncte cardinale, România reducându-și drastic suprafața, resursele și populația.

CONTEXTUL GENERAL

Uniunea Europeană are în compunere 27 de state între care intervin legături strânse, fiind asigurată, astfel, desfășurarea fluxurilor forței de muncă, a capitalului, mărfurilor și serviciilor. Ca măsură de protecție în fața valului globalizării, pot fi activate modalități diferite de contracarare. Structuri ale aceleiași etnii, separate în trecutul istoric, la ora actuală își pot duce existența în compunerea a state diferite, deci separate de frontiere naționale. Este meritul Uniunii Europene de a fi creat cadrul legal necesar cooperării și sprijinului multiplu, realizat între etnii divizate de granițele actuale. Menținând subordonarea față de structurile naționale abilitate, structurilor din teritorii li se oferă posibilitatea să identifice soluții pentru administrarea locală prin eforturi proprii, pentru realizarea nivelului de trai sau a standardului de viață, cu atingerea progresului în viitor, în raport cu posibilitățile de care dispun în teritoriu.

Uniunea Europeană are în compunere 27 de state între care intervin legături strânse, fiind asigurată, astfel, desfășurarea fluxurilor forței de muncă, a capitalului, mărfurilor și serviciilor. Ca măsură de protecție în fața valului globalizării, pot fi activate modalități diferite de contracarare. Structuri ale aceleiași etnii, separate în trecutul istoric, la ora actuală își pot duce existența în compunerea a state diferite, deci separate de frontiere naționale.

Geneza euroregiunilor s-a produs după anul 1990 în Europa Occidentală, ca urmare a căderii Cortinei de Fier, pe fostul traseu al liniei de separare respective, în preajma frontierelor Germaniei, Franței, Olandei, Belgiei și Elveției. La fel, au apărut euroregiuni (sub impactul exemplului german) la contactul dintre Europa Occidentală și cea Centrală (Germania, Polonia, Cehia) ori cu Europa de Est (Rusia, Lituania, Polonia).

Actele juridice fundamentale privitoare la cooperarea transfrontalieră sunt reprezentate de *Tratatul de la Maastricht* (semnat la 7 februarie 1992 și intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993), *Tratatul de la Roma* (semnat la 25 martie 1957, producând efecte după data de 1 ianuarie 1958), *Tratatul de la Lisabona* (semnat la 13 decembrie 2007, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009), precum și prin *deciziile și tratatele de aderare*¹. Dezvoltarea regională și cea locală sunt de dorit pentru acordarea de fonduri și facilități comunităților regionale și locale, pentru materializarea unor inițiative în plan autohton, pentru soluționarea unora dintre nevoile sociale sau pentru bunăstarea colectivităților din teritoriu². În acest sens, după anul 2004, a apărut în România o *lege a dezvoltării regionale*³.

Cooperarea teritorială are în vedere convenirea, declanșarea și realizarea de acțiuni unitare, subsumate politicilor de dezvoltare unitară a unor teritorii care sunt incluse administrativ unor juristicții separate⁴. În paradigma dezvoltării regionale, vom admite euroregiunile ca fiind „... zone sau regiuni de interferență economică și nu numai, în care două sau mai multe state valorifică în comun resursele materiale și umane prin inițierea și derularea unor activități și programe agricole, industriale, de transport și telecomunicații, turistice, comerciale”⁵. Geneza euroregiunilor s-a produs după anul 1990 în Europa Occidentală, ca urmare a căderii *Cortinei de Fier*, pe fostul traseu al liniei de separare respective, în preajma frontierelor Germaniei, Franței, Olandei, Belgiei și Elveției. La fel, au apărut euroregiuni (sub impactul exemplului german) la contactul dintre Europa Occidentală și cea Centrală (Germania, Polonia, Cehia) ori cu Europa de Est (Rusia, Lituania, Polonia). După 2007, au fost create euroregiuni și în Europa

¹ Academia Română, Institutul de Geografie, coord. Radu Săgeată, *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*. Studiu geografic, Editura Academiei Române, București, 2014. Tabelul 10. Sistemul de euroregiuni de la frontiera de est a României, pp. 29-32.

² Tiberiu Brăilean, *Dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră*, Editura Junimea, Iași, 2007, p. 21.

³ *Legea nr. 315 din 28 iunie 2004 (reactualizată) privind dezvoltarea regională în România*, publicată în *Monitorul Oficial*, nr. 577 din 29 iunie 2004.

⁴ Adrian Pop (coord.), Dan Manoleli, *Spre o strategie europeană în bazinul Mării Negre. Cooperarea teritorială*, Institutul European din România, București, 2008, p. 53.

⁵ *Stadiul actual al reglementărilor naționale și comunitare în domeniul cooperării transfrontaliere*, Editura Primus, Oradea, 2009, p. 43.

de Est (zona carpatică⁶, Dunărea de Jos, Dunăre-Mureș-Tisa ori Prutul Superior)⁷.

Cooperarea transfrontalieră este robustă în regiunea baltică, aceasta fiind o consecință a implicării statelor cu democrații consolidate și deținătoare ale unui nivel economico-social ridicat; deci, putem spune că există posibilitatea asigurării pentru locuitori a unui standard adecvat de viață. Între actorii internaționali au fost semnate acorduri bilaterale sau de format mai larg, fiind sprijinite și inițiativele partenerilor⁸. Etapele succesive, proprii relațiilor transfrontaliere, pot fi enumerate astfel: depășirea limitelor de frontieră și manifestarea relațiilor între entități sau populații, schimburile de informații, în special în cazul colectivităților locale, acceptarea unanimă, cooperarea, optimizarea și integrarea programelor de dezvoltare regională⁹. Ultimele două etape nu au putut fi atinse în practica edificării euroregiunilor, fiind doar ipotetice în ceea ce privește posibilitățile de conlucrare în viitor¹⁰.

SISTEMUL DE EUROREGIUNI DIN PROXIMITATEA ROMÂNIEI

În vecinătatea României, istoria a fost generoasă dacă ne referim la crearea unor zone de continuitate etnică în ariile de locuire, regăsite sub jurisdicția mai multor state. Este important de știut că zonele de cooperare transfrontalieră au conservat trasăturile definitorii ale elementului etnic și au menținut relațiile de bună vecinătate și de colaborare mutuală cu patria-mamă. Mai trebuie recunoscut că granițele trasate arbitrar au îngreunat transferul firesc ale influențelor, fără a fi totuși vorba de întreruperi ale fluxurilor de colaborare.

Furtunile istoriei au așezat populații românești în toate punctele cardinale, în raport cu România. Cooperarea transfrontalieră produsă cu intenția soluționării benefice a dorințelor de cunoaștere reciprocă, de efort comun, dezvoltare mai susținută, cu atingerea unor nivelului mai bune ale bunăstării comune, toate acestea au găsit înțelegerea cuvenită, cu acceptarea limitelor implicărilor locale. Este demn

În vecinătatea României, istoria a fost generoasă dacă ne referim la crearea unor zone de continuitate etnică în ariile de locuire, regăsite sub jurisdicția mai multor state. Este important de știut că zonele de cooperare transfrontalieră au conservat trasăturile definitorii ale elementului etnic și au menținut relațiile de bună vecinătate și de colaborare mutuală cu patria-mamă.

⁶ Polonia, Slovacia, Ungaria, Ucraina și România.

⁷ Vasile Bogdan, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, Editura CTEA, București, 2019, pp. 31-33.

⁸ Uniunea Europeană, *Ghidul cooperării transfrontaliere. Euro Dobrogea*, Constanța, 2005, pp. 25-26.

⁹ ***, Consiliul European, *Manual de cooperare transfrontalieră*, București, 2000, p. 56.

¹⁰ Vasile Bogdan, *op. cit.*, pp. 45-48.

de subliniat că România este parte la constituirea eruregiunilor spre toate punctele cardinale:

- la frontiera de est, ființează euroregiunile *Dunărea de Jos, Siret-Prut-Nistru și Prutul Superior*;
- la granița de vest, evidențiem euroregiunile *Bihor-Hajdú-Bihar, Dunăre-Criș-Mureș-Tisa*, precum și *Dunărea de Mijloc-Porțile de Fier*;
- la frontiera de nord, este constituită *euoregiunea carpatică*, ce cuprinde teritoriul aparținând a cinci state (Polonia, Slovacia, Ungaria, Ucraina și România);
- la granița sudică, se regăsesc *Asociația de cooperare transfrontalieră „Dunărea 21”* și euroregiunile *Dunărea de Sud, Giurgiu-Ruse, Danubius și Dunăre-Dobrogea*¹¹.

Euroregiunile conturate la frontierele de stat ale României mai trebuie analizate și ca parte a macroregiunii Dunării, fiind amplasate pe axul riveran Rhin-Main-Dunăre sau dispuse în spațiul Pontului Euxin. Analiza macroregiunii Dunării trebuie parcursă în manieră similară macroregiunilor adriatică și ioniană, alpină ori a Mării Baltice (*figura nr. 1*)¹².

Figura nr. 1: Macroregiunea Dunării¹³

¹¹ *Ibidem*, pp. 103-175.

¹² Conform <http://www.interreg-danube.eu/>, accesat la data de 13.12.2019.

¹³ Sursa: <http://www.danube-region.eu/>, accesat la 13.12.2019.

Pilonii de stabilitate vor fi asigurați prin: consolidarea potențialului macroregiunii Dunării, conectarea regiunii la identități similare, în contextul transportului pe apă, existența posibilităților sistemelor terestru, aerian și feroviar, protecția mediului (cu diminuarea riscurilor naturale și antropice, sporirea calității apei, a solului, aerului și biodiversității), edificarea bunăstării și prosperității (prin competitivitate, implicarea populației, specializare și pregătire multidisciplinară), toate aceste aspecte fiind subsumate cerințelor proprii societății cunoașterii¹⁴.

EUROREGIUNI LA FRONTIERA DE EST

În manieră progresivă, la frontiera de est a României, după 1997, au fost definite trei euroregiuni: *Dunărea de Jos*, *Prutul Superior* și *Siret-Prut-Nistru*. Indiscutabil, euroregiunile sunt amplasate în cadrul granițelor externe aparținând Uniunii Europene și NATO, generând aspecte particulare privind integrarea în spațiul geopolitic¹⁵ (tabelul nr. 1).

Date generice ale euroregiunii	Țări implicate
Dunărea de Jos Înființată în anii 1997-1998 Suprafață de 53.496 km ²	România
	Ucraina
	Republica Moldova
Prutul Superior Înființată în anul 2000 Suprafață de 42.809 km ²	România
	Ucraina
	Republica Moldova
Siret-Prut-Nistru Înființată în anul 2002 Suprafață de 31.434 km ²	România
	Republica Moldova

Tabelul nr. 1: Euroregiunile situate la frontiera de est a României¹⁶

Prioritățile din cadrul euroregiunilor situate la frontiera de est a României subscriu îndeplinirii unor obiective majore: edificarea unei economii mai competitive în spațiul transfrontalier, scăderea presiunii asupra mediului și pregătirea pentru situații de urgență și extinderea manifestărilor gen „*people to people*” (extinderea cooperării între

Pilonii de stabilitate vor fi asigurați prin: consolidarea potențialului macroregiunii Dunării, conectarea regiunii la identități similare, în contextul transportului pe apă, existența posibilităților sistemelor terestru, aerian și feroviar, protecția mediului, edificarea bunăstării și prosperității, toate aceste aspecte fiind subsumate cerințelor proprii societății cunoașterii.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *Cooperarea transfrontalieră și studii de arie. Curs*, Editura CTEA, București, 2019, pp. 35-36.

¹⁶ Academia Română, Institutul de Geografie, *op. cit.*, p. 61.

colectivitățile din spațiul transfrontalier)¹⁷. În spațiul adiacent Prutului vor fi relevate cele două zone metropolitane, Iași și Brăila-Galați.

Dunărea de Jos a fost creată ca urmare a demersurilor României de constituire a euroregiunii, intervenită la Summitul de la Ismail, din 3-4 iulie 1997. Semnarea „*Declarației privind cooperarea transfrontalieră*” a fost realizată de către președinții României, Ucrainei și Republicii Moldova¹⁸. La data de 14 august 1998, în municipiul Galați a fost semnat „*Acordul cu privire la constituirea Euroregiunii Dunărea de Jos*”. După evenimentele din anii 2014-2015, dintre Ucraina și Federația Rusă, delimitările teritoriale din zona Peninsulei Crimeea s-au schimbat radical (*figura nr. 2*).

Dunărea de Jos a fost creată ca urmare a demersurilor României de constituire a euroregiunii, intervenită la Summitul de la Ismail, din 3-4 iulie 1997. Semnarea „Declarației privind cooperarea transfrontalieră” a fost realizată de către președinții României, Ucrainei și Republicii Moldova.

Figura nr. 2: Euroregiunea Dunărea de Jos¹⁹

¹⁷ Cosmin Sabău, *Efectele benefice ale cooperării transfrontaliere în euroregiuni: Euroregiunea Bihor-Hajdú-Bihar*, Editura Mirton, Timișoara, 2012, pp. 148-149.

¹⁸ Centrul Român de Politici Europene, *Contribuții la Parteneriatul pentru dezvoltare dintre România și Republica Moldova*, 29 mai 2013, Chișinău, p. 14.

¹⁹ Radu Săgeată (coord.), *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic*, Editura Academiei Române, București, 2014, figura nr. 29, p. 66.

Siret-Prut-Nistru a luat ființă prin semnarea „*Protocolului cooperării transfrontaliere a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru*” în data de 18 septembrie 2002, la Iași, ca urmare a inițiativelor consiliilor locale din România și Republica Moldova²⁰. În data de 4 decembrie 2002, la Ungheni (Republica Moldova), a fost semnat *Statutul de funcționare a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru*, cu ocazia Reuniunii Forumului Președinților²¹ (figura nr. 3).

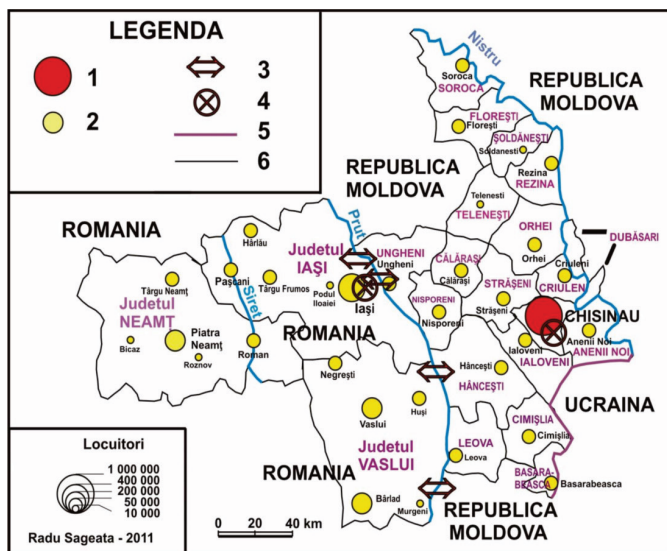

Figura nr. 3: Euroregiunea Siret-Prut-Nistru²²

Siret-Prut-Nistru a luat ființă prin semnarea „Protocolului cooperării transfrontaliere a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru” în data de 18 septembrie 2002, la Iași, ca urmare a inițiativelor consiliilor locale din România și Republica Moldova.

Aspecte organizatorice au fost definitive la *Forumul Președinților*, reuniune desfășurată la Ialoveni (Republica Moldova), în 6 aprilie 2004. Cu acel prilej, a fost aprobat „*Regulamentul de organizare și funcționare a Euroregiunii Siret-Prut-Nistru*”, documentul având un set de modificări semnificative. Cele trei județe românești sunt entități teritoriale cu un potențial economic diferit, fiind indiscutabilă valoarea județului Iași, capitală a fostei provincii istorice Moldova.

Prutul Superior (sau *Prutul de Sus*) își datorează constituirea inițiativei părții române, începuturile fiind realizate prin „*Tratatul*

²⁰ Ion Talabă, *România și tematica euroregiunilor*, în *Euroregiunile. Prezent și viitor*, Editura Performantica, Iași, 2005, p. 198.

²¹ Felicia Dediu, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării tranfrontaliere regionale*, în *Buletinul U.N.Ap. „Carol I”*, nr. 4/2007, pp. 221-222.

²² După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic* (Radu Săgeată coord.), *loc. cit.*, figura nr. 22, p. 78 (1.- Capitală. 2. - Nucleu de polarizare. 3. - Conexiuni transfrontaliere. 4 - Aeroporturi. 5 - Frontiere. 6 - Limite administrative).

privind relațiile de bună vecinătate și colaborare între România și Ucraina”, semnat la data de 2 iulie 1997²³. Mai trebuie reamintit „Acordul de constituire a Euroregiunii Prutul de Sus”, document semnat la 22 septembrie 2000, la Botoșani (figura nr. 4).

Prutul Superior (sau Prutul de Sus) își datorează constituirea inițiativei părții române, începuturile fiind realizate prin „Tratatul privind relațiile de bună vecinătate și colaborare între România și Ucraina”, semnat la data de 2 iulie 1997.

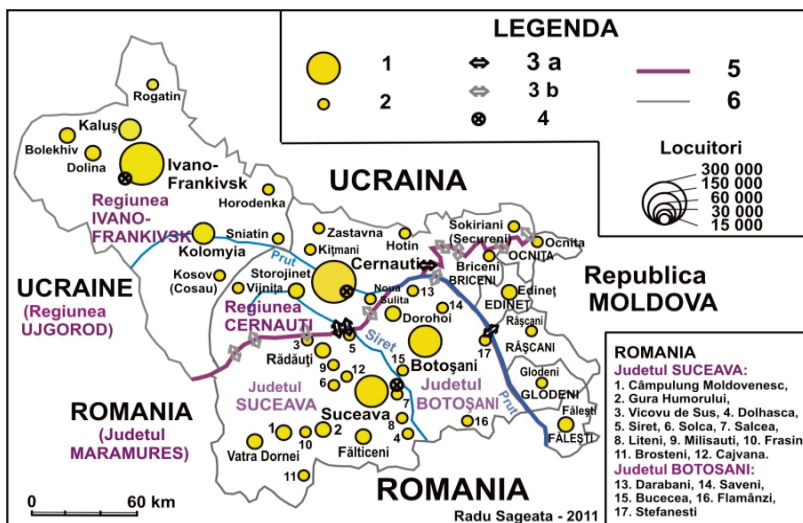

Figura nr. 4: Euroregiunea Prutul Superior²⁴

Conducerea este asigurată de un Consiliu, iar exercitarea funcțiilor se realizează prin președinția Consiliului Euroregiunii și secretariat, ca și prin Centrele de Coordonare (de la Bălți, Suceava și Cernăuți) și prin patru comisii de lucru²⁵. Cele patru comisii au priorități complementare: comisia 1 (probleme economice, de infrastructură și turism), comisia 2 (securitatea ecologică, protecția cadrului natural și bioeconomia), comisia 3 (colaborarea în domeniile științei, învățământului, culturii, sănătății, sportului și tineretului) și comisia 4 (creșterea și armonizarea relațiilor de colaborare inter-regionale, interetnice și autoconducerii locale)²⁶.

Trebuie remarcată dorința comunităților locale de edificare a unui spațiu de colaborare, întrajutorare și progres al spațiilor

²³ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 116-118.

²⁴ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic, loc. cit.*, figura nr. 28, p. 87 (1.- Nuclee de polarizare regională. 2.- Nuclee de polarizare locală. 3. - Conexiuni transfrontaliere: 3 a. Trafic internațional. b. Mic trafic de frontieră. 4 - Aeroporturi. 5 - Frontiere. 6 - Limite administrative).

²⁵ Andrei Balînschi, *Problemele și perspectivele dezvoltării Euroregiunii „Prutul de Sus” în condițiile proceselor integrării europene, în Euroregiunile. Prezent și viitor, op. cit.*, p. 201.

²⁶ Felicia Dediu, *op. cit.*, p. 220.

transfrontaliere evidențiate, cu luarea în considerare a implicărilor geostrategice proprii Federației Ruse. În acest sens, este imperios să fie conștientizate măsurile de control și de influență provenite din exterior, prezente în zonele aflate la răsăritul frontierei României, care stopează demersurile de colaborare și afectează reziliența populației. Deficitul major al resurselor financiare face necesar sprijinul cu fonduri masive. Reprezintă o certitudine slaba dezvoltare economică a zonelor, îmbătrânirea, pauperizarea și scăderea numărului populației, nivelul modest al comunicațiilor rutiere, promovarea slabă a turismului, parcul industrial și de transport (rutier și feroviar), reduse și învechite, nivelul mediocru al învățământului, migrarea masivă a forței de muncă autohtone spre Est și Vest. În acest sens, se impun măsuri pentru protecția mediului, în vederea stopării degradării nivelului de trai în sectorul rural, aflat la nivelul sărăciei extreme, precum și măsuri energice pentru accesarea de fonduri europene²⁷.

EUROREGIUNI LA FRONTIERA DE NORD

Frontiera de nord a României, situată în contextul graniței externe a Uniunii Europene și NATO, se regăsește și pe axa baltico-pontică, destul de cunoscută pentru presiunile politice din plan regional.

Euroregiunea Carpatică are în componere cinci state: Ungaria (5 județe), Polonia (4 voievodate), Slovacia (9 județe), Ucraina (4 regiuni) și România (7 județe)²⁸. Din România sunt incluse județele Satu Mare, Maramureș, Sălaj, Bihor, Suceava, Botoșani și Harghita (din anul 2000). Euroregiunea a luat ființă la 14 februarie 1993, la Debrețin (Ungaria), fiind constituită cu ocazia reuniunii miniștrilor de externe ai statelor interesate, unde au luat parte reprezentanții administrațiilor locale²⁹ (figura nr. 5).

Documentele de constituire sunt „Acordul privind înființarea unei asocieri interregionale ‹Euroregiunea Carpatică› și Statutul Asociației interregionale ‹Euroregiunea Carpatică›”. Managementul este asigurat de Consiliul Euroregiunii Carpatice, cu rol decident în strategia euroregiunii și în problemele de interes major. Secretariatul internațional a funcționat, inițial, la Uzgorod (Ucraina), fiind, apoi, mutat la Debrecen (Ungaria). Comisiile de lucru se regăsesc în responsabilitatea

Euroregiunea Carpatică are în componere cinci state: Ungaria, Polonia, Slovacia, Ucraina și România. Euroregiunea a luat ființă la 14 februarie 1993, la Debrețin (Ungaria), fiind constituită cu ocazia reuniunii miniștrilor de externe ai statelor interesate, unde au luat parte reprezentanții administrațiilor locale

²⁷ Vasile Bogdan, *op. cit.*, pp. 93-94.

²⁸ Ion Talabă, *op. cit.*, p. 193.

²⁹ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 134-143.

Euroregiunea Carpatică este structura de gen transfrontalier unicat în care sunt întreprinse contacte bi- și trilaterale. În existența euroregiunii, este important mesajul transmis popoarelor Europei, potrivit căruia genul respectiv de cooperare poate fi fezabil. De asemenea, există un imbold al dezvoltării altor euroregiuni din Europa, cu posibilități de cooperare, dialog și sprijin mutual.

a câte unui stat, astfel: Dezvoltarea regională (Ungaria), Prevenirea dezastrelor naturale (Slovacia), Turism și mediu (Polonia), Dezvoltarea comerțului (România) și Infrastructură socială (Ucraina)³⁰.

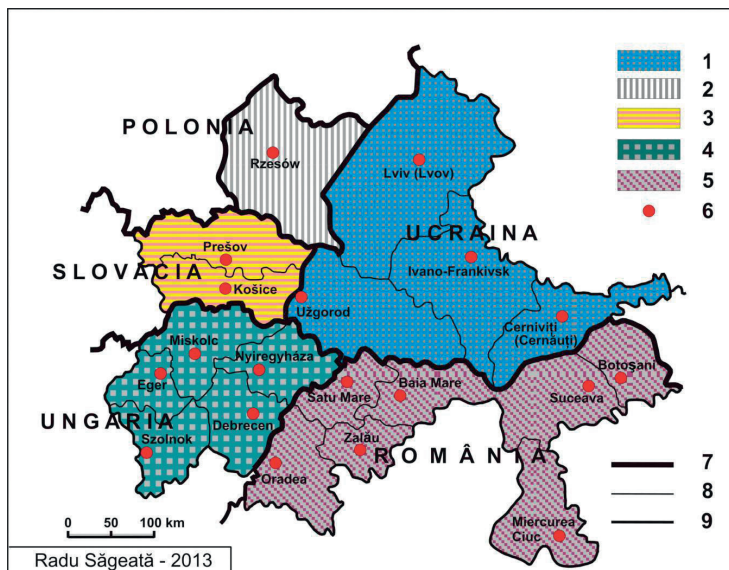

Figura nr. 5: Euroregiunea Carpatică³¹

Euroregiunea Carpatică este structura de gen transfrontalier unicat în care sunt întreprinse contacte bi- și trilaterale. În existența euroregiunii, este important mesajul transmis popoarelor Europei, potrivit căruia genul respectiv de cooperare poate fi fezabil. De asemenea, există un imbold al dezvoltării altor euroregiuni din Europa, cu posibilități de cooperare, dialog și sprijin mutual. Este validată simbolistica edificării unei euroregiuni cu participare cvadripartită, ca spațiu de colaborare și progres, spre demonstrarea viabilității politicilor Uniunii Europene în domeniul dezvoltării regionale și cooperării transfrontaliere cu participări multiple. Se remarcă spiritul antreprenorial și practicile diversificate, preocupările comerciale, economice, culturale și administrative, cultivarea spiritului apartenenței

³⁰ Cristina Dogot, *Romanian Local Administrations and their activities in Carpathian Euroregion, în Cross-Border Cooperation. Models of Good Practice in Carpathian Region* (editor Adrian-Claudiu Popoviciu), Editura CH Beck, Oradea, 2014, pp. 174-175.

³¹ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic, loc. cit.*, figura nr. 52, p. 128 (1-5 sectoare: 1. ucrainean, 2. polonez, 3. slovac, 4. maghiar, 5 românesc, 6. centre de polarizare, 7. granițe de stat, 8. limite administrative, 9. limita Euroregiunii Carpatice).

la valorile specifice Occidentului, cu respectarea politicilor UE în domeniul transfrontalier. Calitatea și seriozitatea factorului uman, maturitatea și coerența demersurilor realizate sunt în acord cu obiectivele de atins. Infrastructura educațională este pe un trend optimist, existând un nivel ridicat al calificării forței de muncă.

EUROREGIUNI LA FRONTIERA DE VEST

În continuare, vom analiza situația la frontiera de vest a României, pe cele două tronsoane distincte: segmentul graniței româno-ungare, cu euroregiunea Bihor-Hajdú-Bihar, deci bipartită (România și Ungaria), și sectorul graniței româno-sârbe, cu euroregiunea Dunărea de Mijloc-Porțile de Fier, așadar bipartită (România și Serbia). Ca excepție, va fi evidențiată Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa, structură tripartită (România, Ungaria și Serbia)³². *Bihor-Hajdú-Bihar* a luat ființă la finele anului 2002, prin demersurile simultane inițiate de Consiliul Județean Bihor și Autogovernarea Locală Hajdú-Bihar (Ungaria). Aspectele practice au fost statuate prin „*Concepția și programul de dezvoltare a regiunii transfrontaliere româno-ungare*”³³.

Bihor-Hajdú-Bihar a luat ființă la finele anului 2002, prin demersurile simultane inițiate de Consiliul Județean Bihor și Autogovernarea Locală Hajdú-Bihar (Ungaria). Aspectele practice au fost statuate prin „Concepția și programul de dezvoltare a regiunii transfrontaliere româno-ungare”.

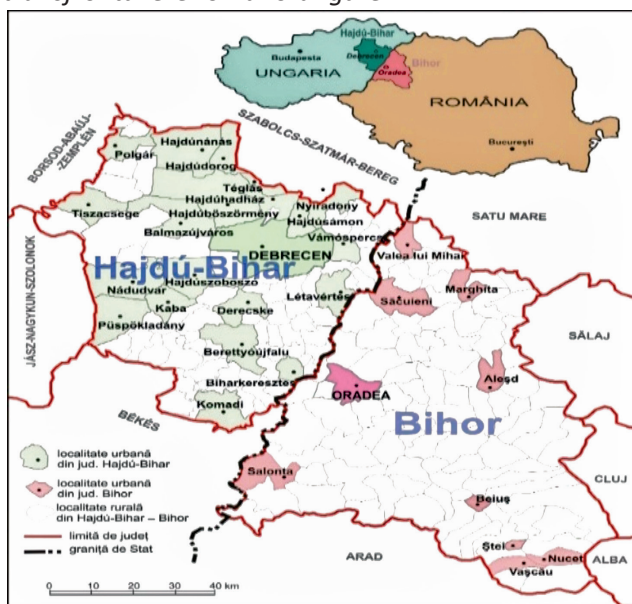

Figura nr. 6: Euroregiunea Bihor-Hajdú-Bihar³⁴

³² Academia Română, Institutul de Geografie, *op. cit.*, pp. 140-141.

³³ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 151-155.

³⁴ După *Hungary Population Census*, apud *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării. Studiu geografic*, loc. cit., figura nr. 60, p. 152.

Euroregiunea *Bihor-Hajdú-Bihar* este structură transfrontalieră extrem de dinamică și prosperă. Numeroasele și rodnicile inițiative ale părților aflate în cooperare sprijină populațiile frontaliere să atingă un nivel de bunăstare înalt, realizat prin eforturi comune.

Dunăre-Criș-Mureș-Tisa (DKMT) a fost fondată prin „Acordul de cooperare bilaterală între Timiș (România) și Csongrad (Ungaria)” și „Protocolul de Cooperare Regională Dunăre-Mureș-Tisa”, semnat în anul 1997 (figura nr. 7).

Dunăre-Criș-Mureș-Tisa (DKMT) a fost fondată prin „Acordul de cooperare bilaterală între Timiș (România) și Csongrad (Ungaria)” și „Protocolul de Cooperare Regională Dunăre-Mureș-Tisa”, semnat în anul 1997.

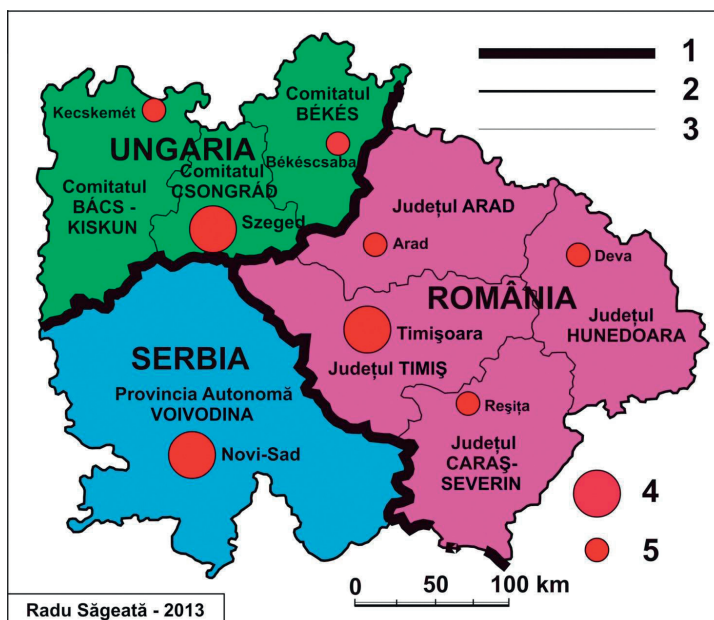

Figura nr. 7: Euroregiunea Dunăre-Criș-Mureș-Tisa³⁵

Scopurile se referă la intensificarea democratizării regiunii și accelerarea integrării europene, dezvoltarea social-economică, realizarea de contacte și de relații speciale în mediul transfrontalier. Obiectivele majore sunt axate atât pe amplificarea relațiilor reciproce în domeniile economic, educație și cultură, asistență sanitară, știință, sport, cât și pe colaborarea în domeniul integrării europene³⁶.

Dunărea de Mijloc-Porțile de Fier a luat ființă la 6 octombrie 2005. La Vidin au fost semnate documentele de constituire, în fapt, *Acordul de Asociere și Statutul Euroregiunii Dunărea de Mijloc-Porțile de Fier*.

³⁵ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*, loc. cit., figura nr. 70, p. 181.

³⁶ Felicia Dediu, *op. cit.*, p. 212.

Sunt implicate județele românești Caraș-Severin și Mehedinți, cu districtele sârbe Bor și Branicevski³⁷ (figura nr. 8).

Figura nr. 8: Euroregiunea Dunărea de Mijloc-Portiile de Fier³⁸

În efortul euroregiunii se detașază implicarea majoră a părților română și sârbă în sprijinul Parcului Național „Portiile de Fier” (România) și, în oglindă, a Parcului Național „Djerdap” (Serbia).

Sunt ilustrative eficiența ridicată a politicilor de guvernare locală și colaborarea dintre autorități, comunitățile locale și mediul de afaceri în spirit de cooperare destinsă, prosperitate și progres. Se remarcă spiritul antreprenorial dezvoltat, manifestarea îndelungatelor schimburi comerciale, culturale și administrative, operarea de practici comerciale de succes. Este certă conștientizarea apartenenței la nivelurile civilizației și culturii, specifice Occidentului. De asemenea, este utilizată experiența pozitivă acumulată, ca punte spre rezultate transfrontaliere marcante.

³⁷ Vasile Bogdan, *op. cit.*, pp. 154-157.

³⁸ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*, loc. cit., figura nr. 87, p. 215.

Pregătirea și calitatea resursei umane, maturitatea și responsabilitatea demersurilor întreprinse sunt în acord cu obiectivele tangibile formulate. Sunt conturate un sistem fezabil și o rețea de învățământ extinse, cu nivel ridicat de calificare a forței de muncă. Există resurse naturale și de mediu, valorificate optim prin preocupări turistice³⁹.

EUROREGIUNI LA FRONTIERA SUDICĂ

Sistemul de euroregiuni de la frontiera de sud cuprinde structurile de cooperare transfrontalieră: *Dunărea de Sud*, *Dunărea Inferioară*, *Asociația „Dunărea 21”*, *Giurgiu-Ruse*, *Danubius* și *Dunăre-Dobrogea*.

*Asociația de cooperare transfrontalieră „Dunărea 21”*⁴⁰ a fost înființată la 18 ianuarie 2002 la Vidin, prin documentele semnate de primarii orașelor Calafat, Vidin și Zaječar⁴¹. Asociația este amplasată în spațiul de interferență a trei state (România, Bulgaria și Serbia). Cuprinde o suprafață de 1.144 km²⁴² cu așezări din trei state: *România* (orașul Calafat și comunele Desa, Poiana Mare, Ciupercenii Noi și Cetate), *Bulgaria* (orașul Vidin și comunele Macriș, Rujnuti, Lom, Belogradcic, Kula, Novo Selo și Dimovo) și *Serbia* (orașul Zaicear și comunele Kladovo, Sokobania, Bolivat, Bor, Kniajevat și Mandanpec)⁴³ (*figura nr. 9*).

Extrem de importantă este semnarea, la 1 august 2006, a „*Acordului dintre România și Bulgaria privind construcția podului Calafat-Vidin*”, costurile fiind estimate la circa 236 de milioane de euro (costurile totale fiind de 226 de milioane de euro), asigurate de Uniunea Europeană și Banca Europeană de Investiții⁴⁴. Podul, în lungime de 1.971 de metri, a fost finalizat la 14 iunie 2013. Asociația „*Dunărea 21*” este structură tripartită cu format atipic, cu pondere redusă a părții române, comparativ cu implicarea sârbă și bulgară.

Sistemul de euroregiuni de la frontiera de sud cuprinde structurile de cooperare transfrontalieră: Dunărea de Sud, Dunărea Inferioară, Asociația „Dunărea 21”, Giurgiu-Ruse, Danubius și Dunăre-Dobrogea.

³⁹ *Ibidem*, pp. 156-159.

⁴⁰ Asociația dispune de toate particularitățile componente și funcționale specifice euroregiunii. Termenul este concordant cu dimensiunile spațiale mai modeste ale structurii transfrontaliere de față (n.a.).

⁴¹ Adrian Pop (coord.), *op. cit.*, p. 71.

⁴² Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 165-169.

⁴³ Felicia Dediu, *op. cit.*, p. 214.

⁴⁴ *Ibidem*, pp. 214-215.

Figura nr. 9: Asociația de cooperare transfrontalieră „Dunărea 21”⁴⁵

Dunărea de Sud a fost înființată în martie 2001, având în componere structuri de cooperare transfrontalieră din România (consiliile locale ale municipiilor Alexandria, Turnu Măgurele, Zimnicea și Roșiorii de Vede⁴⁶) și Bulgaria (trei municipalități urbane: Nikopol, Belene și Veliko-Târnovo⁴⁷).

Activitatea euroregiunii prezintă un dinamism mai redus. Dezvoltarea infrastructurii (cu o posibilă trecere permanentă peste Dunăre, realizată în zonă) ar putea revitaliza aspectele economice necesare pentru zona accentuat pauperă.

Dunărea de Sud a fost înființată în martie 2001, având în componere structuri de cooperare transfrontalieră din România (consiliile locale ale municipiilor Alexandria, Turnu Măgurele, Zimnicea și Roșiorii de Vede) și Bulgaria (trei municipalități urbane: Nikopol, Belene și Veliko-Târnovo).

⁴⁵ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*, loc. cit., figura nr. 94, p. 237 (1. Sectorul românesc. 2. Sectorul sârbesc. 3. Sectorul bulgăresc. 4. Centru de polarizare).

⁴⁶ Adrian Pop (coord.), *op. cit.*, p. 71.

⁴⁷ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 169-172.

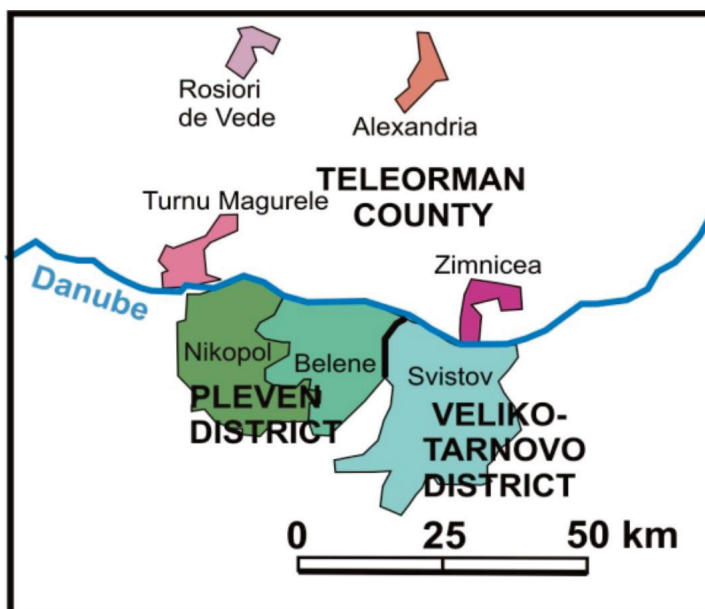

Figura nr. 10: Euroregiunea Dunărea de Jos⁴⁸

Danubius a fost instituită în anul 2002 prin preocupările comune ale Consiliului județean Giurgiu (România) și ale Prefecturii Ruse (Bulgaria).

Giurgiu-Ruse are ca document de început *Convenția de constituire*, semnată de primarii municipiilor Giurgiu și Ruse la 23 aprilie 2001, în orașul Giurgiu⁴⁹.

Euroregiunea cuprinde Primăria Giurgiu, Primăria Ruse și Agenția Municipală Energetică din Ruse (ONG). Euroregiunea este plasată pe linia de schimburi comerciale strategice din fostul CAER, Moscova-Kiev-București, cu acces posibil spre Sofia și Burgas, motiv pentru care a fost construit podul Giurgiu-Ruse, în perioada 1952-1954.

La reuniunile trimestriale sunt evaluate probleme de mediu, sănătate publică și de șeptel, cu soluționarea rapidă a cerințelor sau proiectelor în format bilateral (*figura nr. 11*). Euroregiunea are dimensiuni reduse și posibilități modeste de efort economic și cooperare. Totuși, menține imboldul derulării schimburilor reciproce și lucrului efectiv al administrațiilor locale din zonele riverane Dunării⁵⁰.

Danubius a fost instituită în anul 2002 prin preocupările comune ale Consiliului județean Giurgiu (România) și ale Prefecturii Ruse

⁴⁸ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*, loc. cit., figura nr. 99, p. 246 (1. Sectorul românesc. 2. Sectorul bulgaresc. 3. Frontiera de stat).

⁴⁹ Ion Talabă, *op. cit.*, p. 195.

⁵⁰ Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *op. cit.*, pp. 172-175.

Figura nr. 11: Euroregiunea Giurgiu-Ruse, structura administrativă⁵¹

(Bulgaria). Cuprinde partea română, cu teritoriul județului Giurgiu, și partea bulgară, cu provincia Ruse⁵² (figura nr. 12).

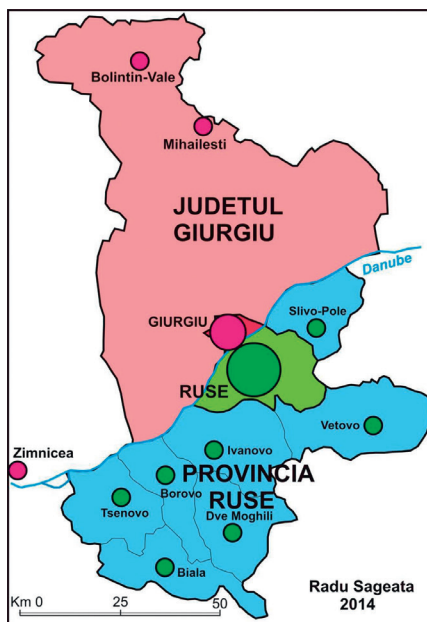

Figura nr. 12: Euroregiunea Danubius⁵³

⁵¹ După Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării, loc. cit., figura 102, p. 258.

⁵² Ion Talabă, op. cit., p. 196.

⁵³ După Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării, loc. cit., figura nr. 1072, p. 267.

Euroregiunea Danubius continuă și amplifică obiectivele și posibilitățile analizate anterior în situația Euroregiunii Giurgiu Ruse, dar cadrul geografic, economic și structura demografică sunt extrapolate la nivelul județului Giurgiu⁵⁴.

Dunăre-Dobrogea a luat ființă în anul 2002, cu structuri teritoriale din România (județele Ialomița, Călărași și Constanța) și Bulgaria (provinciile Silistra și Dobrich – *figura nr. 13*).

În cadrul euroregiunilor din sud, asistăm la implicări semnificative de coeziune la nivelul comunităților locale privind conturarea spațiului de colaborare, prosperitate și progres specific euroregiunilor amplasate pe frontiera de sud a României, în acord cu politicile Uniunii Europene.

Figura nr. 13: Euroregiunea Dunăre-Dobrogea⁵⁵

Euroregiunea este o structură transfrontalieră puternică. Partea română cuprinde județul Constanța, nod de polarizare transfrontalieră de amploare și de importanță regională majoră, ca port la Marea Neagră. Valoarea nodului de comunicații și a forței economice vor spori în viitor, în raport cu extinderile din axa Rhin-Main-Dunăre, precum și cu extinderea traseului hidrocarburilor dinspre zona Mării Caspice.

În cadrul euroregiunilor din sud, asistăm la implicări semnificative de coeziune la nivelul comunităților locale privind conturarea spațiului

⁵⁴ Vasile Bogdan, *op. cit.*, pp. 173-175.

⁵⁵ După *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării*, *loc. cit.*, figura nr. 118, p. 286. (1. - Nuclee de polarizare regională și locală. 2. - Porturi. 3. - Canale navigabile. 4 - Limite administrative. 5 - Frontiere de stat).

de colaborare, prosperitate și progres specific euroregiunilor amplasate pe frontiera de sud a României, în acord cu politicile Uniunii Europene.

Spiritul antreprenorial este semnificativ, prin conturarea și manifestarea unor forme propice ale colaborării comerciale, culturale și administrative, acceptarea valorilor și politicilor UE în domeniul transfrontalier. Se remarcă extinderea experienței pozitive, ca imbold spre rezultate sporite în plan transfrontalier.

CONCLUZII

Instituirea structurilor transfrontaliere este o realitate de dată relativ recentă la nivelul Uniunii Europene. Constituirea euroregiunilor intervine în zone marcate de convulsii istorice ce au învrăjbit și afectat major comunitățile amplasate în preajma granițelor. Prin mecanismele cooperării transfrontaliere se renunță la ura proprie trecutului, trecându-se la o construcție comună, ca soluție utilă, care favorizează edificarea unei Europe a păcii, a destinderii și progresului.

Succesul dorit în implementarea și viitorul euroregiunilor este dependent de o serie de factori, precum voința politică a constituirii de „punți de legătură” cu foștii inamici istorici, stimularea experienței și a capacității antreprenoriale, asigurarea suportului multiplu (legislativ, politic, financiar, tehnologic etc.) pentru comunitățile implicate, sprijinirea zonelor paupere și accesarea de fonduri europene, subvenții, donații ori scutiri de taxe, realizate pe mari perioade de timp.

Pentru viitor, apreciem că este necesară optimizarea cadrului legislativ european, racordarea prevederilor dreptului intern la exigențele respective, direcționarea fondurilor planificate spre zonele cu populații paupere și probleme multiple de soluționat, stabilirea de mecanisme simplificate în accesarea fondurilor europene, fluidizarea deciziei locale, coordonarea îndeplinirii efortului practic și lărgirea contextului geopolitic de afirmare a genului de cooperare transfrontalieră. Prin maturitatea efortului de durată, euroregiunile pot deveni factori de progres în viitor.

Din unghiul securității naționale, implicarea euroregiunilor poate comporta efecte și aspecte diferite. Dintre efectele pozitive, putem menționa sprijinul creșterii standardului de viață, înnoirile tehnologice, conservarea tradițiilor, realizarea de facilități critice absolut necesare,

Constituirea euroregiunilor intervine în zone marcate de convulsii istorice ce au învrăjbit și afectat major comunitățile amplasate în preajma granițelor. Prin mecanismele cooperării transfrontaliere se renunță la ura proprie trecutului, trecându-se la o construcție comună, ca soluție utilă, care favorizează edificarea unei Europe a păcii, a destinderii și progresului.

inducerea progresului și a prosperității în zone vitregite. Efectele negative fac referire la dorința de eliminare a frontierelor spațiului românesc, ștergerea indentității naționale, dispariția sentimentului de apartenență la trecutul comun și eliminarea formelor tradiționale din spațiile transfrontalire.

BIBLIOGRAFIE:

1. ***, *Legea nr. 315 din 28 iunie 2004 (reactualizată) privind dezvoltarea regională în România*, publicată în *Monitorul Oficial*, nr. 577 din 29 iunie 2004.
2. ***, *Stadiul actual al reglementărilor naționale și comunitare în domeniul cooperării transfrontaliere*, Editura Primus, Oradea.
3. Academia Română, Institutul de Geografie, *Euroregiunile de cooperare transfrontalieră din bazinul inferior al Dunării* (coord. Radu Săgeată). *Studiu geografic*, Editura Academiei Române, București, 2014.
4. Centrul Român de Politici Europene, *Contribuții la Parteneriatul pentru dezvoltare dintre România și Republica Moldova*, 29 mai 2013, Chișinău.
5. Uniunea Europeană, *Ghidul cooperării transfrontaliere. Euro Dobrogea*, Constanța, 2005.
6. Andrei Balînschi, *Problemele și perspectivele dezvoltării Euroregiunii „Prutul de Sus” în condițiile proceselor integrării europene, în Euroregiunile. Prezent și viitor*, Editura Performantica, Iași, 2005.
7. Vasile Bogdan, *Euroregiuni de cooperare transfrontalieră ale României*, Editura CTEA, București, 2019.
8. Vasile Bogdan, Emanuel-Ștefan Marinescu, *Cooperarea transfrontalieră și studii de arie. Curs*, Editura CTEA, București, 2019.
9. Tiberiu Brăilean, *Dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră*, Editura Junimea, Iași, 2007.
10. Felicia Dediu, *Participarea României la realizarea unor inițiative în domeniul cooperării transfrontaliere regionale*, în *Buletinul U.N.Ap. „Carol I”*, nr. 4/2007.
11. Cristina Dogot, *Romanian Local Administrations and their activities in Carpathian Euroregion*, în *Cross- Border Cooperation. Models of Good Practice in Carpathian Region* (editor Adrian-Claudiu Popoviciu), Editura CH Beck, Oradea, 2014.
12. Adrian Pop (coord.), Dan Manoleli, *Spre o strategie europeană în bazinul Mării Negre. Cooperarea teritorială*, Institutul European din România, București, 2008.

13. Cosmin Sabău, *Efectele benefice ale cooperării transfrontaliere în euroregiuni: Euroregiunea Bihor-Hajdú-Bihar*, Editura Mirton, Timișoara, 2012.
14. Ion Talabă, *România și tematica euroregiunilor, în Euroregiunile. Prezent și viitor*, loc. cit.
15. <http://www.interreg-danube.eu/>
16. <http://www.danube-region.eu/>.

